

Nytt från hälsoodontologin

FÖR MEDARBETARE INOM VÄRMLÄNSK TANDVÅRD

Nr 1: juni 2022

Jämlik och kunskapsbaserad vård

Sommaren står för dörren och för många stundar semester-tider. Traditionsenligt kommer nu ett nytt nummer av HO-nytt. Här kan ni läsa om nya rutiner när det gäller fissurförsegling och användning av klorhexidin där vi anpassat oss efter de nya nationella riktlinjerna. För mig blir det sista numret, eftersom mitt chefskap på Hälsoodontologiska enheten avslutas sista juli - ett chefskap som jag haft i åtta år. Mycket har hänt under dessa år, både inom barn- och ungdomstandvården och när det gäller de äldres munhälsa. Under senare tid har vi jobbat med målsättningen att utveckla en jämlik och nära vård och vi fortsätter implementeringen av de nya nationella riktlinjerna. Kvalitetssäkring, samverkan med andra aktörer och arbete inom kunskapsstyrningen är andra områden som vi kommer att jobba vidare med. Sammanfattningsvis kan jag se tillbaka på ett stimulerande och roligt arbete under fyrtiotvå år i tandvårdens tjänst. För hälsoodontologin gäller fortsatt att verka för en jämlik och kunskapsbaserad vård till en rimlig kostnad. Ha en skön sommar!

Christina Carlson

INNEHÅLL

Fissurförsegling barn 1
Åtgärden om klorhexidinpreparat 1
Fluorid för egenvård 2
Våld i nära relation 3

Redaktör: Camilla Nordin

Fissurförsegling för alla eller för riskbarn?

Värmland har länge haft rekommendationen att alla barn ska fissurförseglas avseende nyrupterade 6:or och 7:or oavsett risk. Detta som en profylaktisk åtgärd.

I de nya nationella riktlinjerna står det *”som generell åtgärd för alla barn bedöms fissurförsegling ha en likvärdig effekt som fluoridlack men till en hög kostnad per vunnen effekt. Fissurförsegling kan vara ett bra alternativ i vissa fall efter en individuell bedömning”*. Åtgärden har prioritet 9 på den 10-gradiga skalan.

Efter samtal med avdelningen för pedodonti och inom ledningsgruppen har det beslutats att Folk tandvården Värmland i fortsättningen följer

rekommendationerna i de nationella riktlinjerna och fissurförseglar enbart 6:or och 7:or hos riskindivider. På individuell indikation kan även fissurerna på en frisk patient fissurförseglas om de bedöms väldigt djupa.

Det som är viktigt är att vi riskgrupperar noggrant och inte helt förlitar oss på dataprogrammet R2, utan ser de ”mjuka” värdena runt patienten som inte alltid framgår av R2.

Åtgärden daglig tillförsel av klorhexidinpreparat

Tillstånd: Karies eller risk för karies, samt gingivit eller risk för gingivit, vuxna med behov av särskilt stöd.

Kombinationspreparat som Natriumfluorid-Klorhexidin 0,3 % - 0,2 % har traditionellt använts flitigt inom populationen äldre och funktionsnedsatta vid oral ohälsa och eftersatt munvård. Tanken med kombinationspreparaten är att kombinera fluoridens kariespreventiva egenskaper med klorhexidinet antibakteriella effekt.

I nationella riktlinjer för tandvård hamnar denna åtgärd på prioritet 10, den lägsta prioritet som kan ges en åtgärd inom ett givet tillstånd. Motiveringen är att åtgärden saknar effekt att förhindra karies, och endast har en icke kliniskt relevant effekt vid

mild gingivit. Effekten vid tillstånden moderat till svår gingivit går inte att bedöma i dagsläget.

Klorhexidin ger biverkningar i form av missfärgningar, smakupöverkan och slemhinneirritation. För äldre och personer med funktionsnedsättning kan påverkan på smak vara särskilt allvarligt eftersom undernäring ofta förekommer i populationen. Eftersom även muntorrhet är vanligt hos personer med särskilda behov kan risken för slemhinneirritation vara större och skulle även kunna riskera att bli allvarligare. Därför bör klorhexidinbehandling på äldre och personer med funktionsnedsättning undvikas. Behandling med daglig tillförsel av klorhexidinpreparat kan dock vara lämplig för enstaka personer under en begränsad tid.

Fluorid för egenvård

Natriumfluoridlösning som sköljning

Sköljning med en låg koncentration, som 0,05% natriumfluoridlösning, saknar kariesförebyggande tilläggs-effekt till daglig tandborstning med fluorid tandkräm, och saknar därmed också möjligheten att positivt påverka den orala hälsan och ytterligare förebygga karies.

Vid behov av extra fluorid utöver fluorid tandkräm för egenvård rekommenderas i första hand sköljning med fluorid, och då med koncentrationen 0,2 % till barn och unga över 12 år samt vuxna.

Till de minsta barnen, som inte kan spotta ut, sker behandling främst profylaktisk på klinik i form av föräldrastöd med helhetssyn på familjesituation och livsstil, att vuxna visar tandborstning, motiverande och uppföljande samtal om kost- och egenvård samt regelbunden fluoridbehandling med Duraphat Dentalsuspension 22,6 mg/ml.

Natriumfluorid-klorhexidingel för barn

För barn från tre års ålder används kombinationsgel Natriumfluorid-klorhexidingel 0,3% + 0,2%, och endast på patienter där det är allmänt mycket plack, gingivit, smärta vid tandborstning p.g.a. gingivit samt utbredd karies under begränsad period. Behandlingen har ingen kariesförebyggande tilläggs-effekt, men är hjälpsamt vid bristande egenvård samt svårighet med smärta vid gingivit.

På barn från sju års ålder med kraftig gingivit som gör tandborstning svår att utföra på grund av smärta, kan preparatet under en kortare period ersätta vanlig tandkräm.

Läs mer under patientinformation på intranätet i dokumentet "Om behandling med kombinationsgel Natriumfluorid-klorhexidin APL 0,3+0,2%", som delas ut till vårdnadshavare vid behandling.

Förskrivning

Barn och unga har fri fluorid för egenvård under hela barn- och ungdomsvården. Asylsökande, tillståndslösa och personer som flytt från Ukraina dock endast till 18-årsdagen. För att barn och unga inom förlängda barntandvården samt övriga till 18-årsdagen ska få ersättning ska receptet märkas "Debiteras Folk tandvården Värmland" samt hanteras enligt förskrivning av e-recept.

I [dokumentet E-recept \(Sharepoint\)](#) finns vidare instruktioner för medarbetare inom Folk tandvården Värmland.

I VIDA EXT-22008-v.2.0 för Folk tandvården Värmland och för andra vårdgivare på [För andra vårdgivare \(regionvarmland.se\)](#) finns dokumentet "Fluoridrekommendation, alla patientgrupper" där ni kan läsa mer.

OBS! För aktuella förskrivningar, se FASS.

Ingår med subvention, juni 2022

- Dentan 0,2% 1000 ml
- Duraphat tandkräm 5 mg/g
- Natriumfluorid Morningside tandkräm 5 mg/g
- Xerodent är slut hos tillverkaren och prognosen för varan åter i lager är 2022-09-15. Ersätts tillsvärdare av natriumfluorid APL, munhålelösning 0,02%
- Natriumfluorid-klorhexidin APL gel 0,3% + 0,2%
- Natriumfluorid-klorhexidin APL tandkräm 0,3% + 0,2%
- Top Dent gel 0,42% F 250g tub
- Fludent Mint sugtabletter 0,25 mg 540 st.
- Fludent Mint sugtabletter 0,75 mg 200 st.

Ingår inte

- Dentan 0,2% 500 ml
- Dentan 0,05% oavsett storlek på flaskan
- Flux eller andra munsköljvätskor oavsett styrka, storlek på flaskan eller märke
- Top Dent gel 0,42% F 100 g tub
- Fludent i andra smaker än mint (beskrivs pepparmint) ingår inte, inte heller sugtabletter av andra märken

Nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor

Att stoppa mäns våld mot kvinnor är en prioriterad fråga för Sveriges regering.

En nationell strategi finns och är framtagen för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Strategin inbegriper arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck samt mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Strategin är tioårig och började gälla den 1 januari 2017.

Kunskap om mäns våld mot kvinnor obligatoriskt i tandvårdsutbildningarna

Regeringen har infört obligatoriska moment om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer i utbildningar till yrken som innebär möten med våldsutsatta kvinnor och barn.

För tandvårdens utbildningar får både tandläkare och tandhygienister utbildning i ämnet våld och är på så sätt förberedda när de kommer ut i sitt patientarbete.

Från och med den här terminen har även våra tandsköterskestudenter på Vårdyrkeshögskolan i Karlstad fått utbildning i ämnet och våld i nära relation. Detta fick de av Carin Jonsson, utvecklingsledare Region Värmland och Pernilla Södersten, munhälsostateg på folktandvården.

Målsättningen är samtliga studentgrupper är att de ska få kunskaper om hur man kan förebygga och upptäcka våld samt vilka insatser som är verkningsfulla.

Hallå där!

Carin Jonsson,
utvecklingsledare våld i nära relation

Vad är vikten av att tandvården frågar om våld i nära relation?

– Att du frågar kan vara starten till en förändring. Frågor om våld ska förstås ställas i enrum och på ett professionellt och empatiskt sätt. Det

kan vara svårt till en början, men genom att fråga på rutin blir det enklare. Den du minst anar kan vara utsatt, därför behöver alla tillfrågas och dessutom syns våldet inte alltid utanpå. Att journalanteckningen dokumenteras är av stor vikt eftersom den kan komma att bli bevisunderlag vid en eventuell rättegång. Jag får ofta positiv respons från personer som vid besök hos er fått frågan om våldsut-satthet, det gör mig stolt över tandvården.

Vad har vi lärt oss under tiden?

– Att det är jätteviktigt att vi vet hur vi hanterar patientens svar – var och till vem vi kan hänvisa vidare till. Socialtjänsten har det yttersta ansvaret vid akut fara, men man kan även behöva få hjälp

och stöd att bearbeta vad man varit med om. Här kan även kvinnojourer och vårdcentralernas samtalsmottagningar vara behjälpliga. Från och med i höst kommer ni också att kunna hänvisa till en mottagning för våldsutsatta, "Behandlings- och samtalsmottagningen".

Hur drabbas barn?

– Vi vet idag att barns utveckling kan hämmas när man lever i våldsut-satthet. I och med att vi frågar vuxna kommer vi även att upptäcka barnen. Jag har sett att antalet orosanmälningar från folktandvården har ökat och det kan ha att göra med att ni frågar aktivt om våldsut-satthet.

Glad sommar önskar vi på hälsoodontologin!

Christina Carlson
Enhetschef
christina.carlson@regionvarmland.se

Lena Östlund
Område barn och unga
lena.m.ostlund@regionvarmland.se

Camilla Nordin
Område asyl, barn och unga
camilla.nordin@regionvarmland.se

Pernilla Södersten
Område äldre
pernilla.sodersten@regionvarmland.se

Lisette Axelgård
Område äldre
lisette.axelgard@regionvarmland.se

Fredric Thyberg
Område nödvändig tandvård
fredric.thyberg@regionvarmland.se